

Grondwettelijk Hof

**PERSBERICHT
ARREST 15/2022**

De wetgever dient te voorzien in een doeltreffend preventief rechtsmiddel voor de verdachte in een opsporingsonderzoek om een langdurig strafonderzoek te versnellen

Als een gerechtelijk onderzoek na een jaar niet is afgesloten, kan de in verdenking gestelde de kamer van inbeschuldigingstelling verzoeken controle uit te oefenen over de voortgang ervan. Het Wetboek van strafvordering voorziet niet in gelijkaardig recht voor de verdachte in een opsporingsonderzoek. De kamer van inbeschuldigingstelling van het Hof van Beroep te Gent vraagt het Hof of dit niet discriminerend is in het licht van het recht op een eerlijk proces en het recht op een daadwerkelijk rechtsmiddel. Het Hof stelt vast dat de voorbereidende fase van het strafproces de vorm kan aannemen van een opsporingsonderzoek of een gerechtelijk onderzoek. Dit criterium van onderscheid is volgens het Hof niet pertinent om al dan niet te kunnen genieten van het rechterlijk toezicht op langdurige strafonderzoeken. Het is aan de wetgever om een dergelijk rechtsmiddel in te voeren voor langdurige opsporingsonderzoeken. In afwachting van het optreden van de wetgever, is het aan de kamer van inbeschuldigingstelling om een einde te maken aan de ongrondwettigheid door de bestaande regeling voor gerechtelijk onderzoeken bij analogie toe te passen in het kader van een opsporingsonderzoek.

1. Context van de zaak

Verscheidene personen die het voorwerp uitmaken van een opsporingsonderzoek richten zich tot de kamer van inbeschuldigingstelling van het Hof van Beroep te Gent om de voortgang ervan te controleren. Ze zijn er zich van bewust dat de kamer van inbeschuldigingstelling enkel die bevoegdheid heeft in het kader van een gerechtelijk onderzoek, maar zijn van oordeel dat het ontbreken van een formeel controlerecht op langdurige opsporingsonderzoeken discriminerend is.

Artikel 136, tweede lid, van het Wetboek van strafvordering voorziet in het recht voor de in verdenking gestelde om als het gerechtelijk onderzoek na een jaar niet is afgesloten, de kamer van inbeschuldigingstelling te verzoeken de voortgang van dat onderzoek te controleren. Het Wetboek van strafvordering voorziet niet in gelijkaardig recht voor de verdachte in een opsporingsonderzoek. De kamer van inbeschuldigingstelling wenst te vernemen van het Hof of dit niet discriminerend is in het licht van het recht op een eerlijk proces en het recht op een daadwerkelijk rechtsmiddel.

2. Onderzoek door het Hof

Het Hof stelt vast dat in de huidige wettelijke regeling de voorbereidende fase van het strafproces de vorm kan aannemen van ofwel een opsporingsonderzoek, ofwel een gerechtelijk

onderzoek. Hoewel dit criterium van onderscheid objectief is, onderzoekt het Hof of het ook pertinent is in het licht van de doelstelling nagestreefd door artikel 136, tweede lid, van het Wetboek van strafvordering. Die bepaling beoogt partijen de mogelijkheid te geven te waken over de afronding van het gerechtelijk onderzoek binnen een redelijke termijn, zonder dat ze hiermee het strafonderzoek zouden bemoeilijken of onmogelijk maken.

Het recht op een eerlijk proces binnen een redelijke termijn is van toepassing op de gehele procedure. De periode die in beschouwing moet worden genomen voor de redelijke termijn neemt een aanvang zodra een persoon zich bewust wordt van de vervolging of ingrijpend geraakt wordt door maatregelen genomen in het kader van een strafrechtelijk onderzoek.

Een persoon heeft een recht op een daadwerkelijk rechtsmiddel in geval van een verdedigbare klacht over de onredelijke duur van een strafrechtelijke procedure. Een preventief rechtsmiddel, zoals het toezicht op langdurige strafonderzoeken, geniet de voorkeur in plaats van louter een schadevergoeding voor vertragingen die al hebben plaatsgevonden. Zo kan de kamer van inbeschuldigingstelling bij het toezicht op langdurige gerechtelijke onderzoeken verscheidene maatregelen nemen om de procedure te bespoedigen. De doeltreffendheid van dit rechtsmiddel dient wel in de concrete omstandigheden van de zaak te worden aangetoond.

Het recht op een eerlijk proces binnen een redelijke termijn kan op onherstelbare wijze worden geschonden tijdens de voorbereidende fase van het strafproces, ongeacht of het de vorm aanneemt van een opsporingsonderzoek dan wel een gerechtelijk onderzoek. In beide gevallen kan dat onderzoek immers ingrijpende gevolgen hebben voor de fundamentele rechten van personen, zeker als het niet wordt afgerond binnen een redelijke termijn. Het is niet zo dat opsporingsonderzoeken per definitie minder complex zijn en dus niet onredelijk lang zouden kunnen duren. Zo kan de procureur des Konings via het mini-onderzoek van de onderzoeksrechter onderzoekshandelingen vorderen zonder dat een gerechtelijk onderzoek wordt ingesteld. Het ontbreken van een preventief rechtsmiddel voor de verdachte bij een langdurig opsporingsonderzoek, terwijl dit wel bestaat voor de inverdenkinggestelde in het kader van een gerechtelijk onderzoek, is bijgevolg niet pertinent.

3. Besluit

Het Hof oordeelt dat artikel 136, tweede lid, van het Wetboek van strafvordering, een schending inhoudt van het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie (artikelen 10 en 11 van de Grondwet), in samenhang gelezen met het recht op een eerlijk proces (artikel 6 EVRM) en het recht op een daadwerkelijk rechtsmiddel (artikel 13 EVRM), in zoverre het niet voorziet in een daadwerkelijk preventief rechtsmiddel voor de verdachte, dat erop gericht is een lopend opsporingsonderzoek te doen versnellen, indien dat onderzoek na een jaar niet is afgesloten.

Het is aan de wetgever om een dergelijk rechtsmiddel in te voeren. Hierbij dient de wetgever in het bijzonder erover te waken dat het doeltreffend is en dat de maatregelen die kunnen worden genomen in het kader van een langdurig strafrechtelijk onderzoek, specifiek gericht zijn op het bespoedigen van de voortgang van het lopende onderzoek. In afwachting van het optreden van de wetgever, komt het toe aan de kamer van inbeschuldigingstelling van het Hof van Beroep te Gent een einde te maken aan de ongrondwettigheid, door artikel 136, tweede lid, van het Wetboek van strafvordering bij analogie toe te passen in het kader van een opsporingsonderzoek.

Het Grondwettelijk Hof is het rechtscollege dat waakt over de inachtneming van de Grondwet door de verschillende wetgevers in België. Het Hof kan wetten, decreten en ordonnanties vernietigen, ongrondwettig verklaren en schorsen wegens schending van een fundamenteel grondrecht of een bevoegdheidverdelende regel.

Dit persbericht, opgesteld door de cel “media” van het Hof, bindt het Grondwettelijk Hof niet. De [tekst van het arrest](#) is te vinden op de webstek van het Grondwettelijk Hof.

Contactpersonen voor de pers : [Sarah Lambrecht](#) | 02/500.12.83 | [Frank Meersschaut](#) | 0475/325.218 | [Tim Souverijns](#) | 02/500.12.21

Volg het Hof via Twitter [@ConstCourtBE](#)